

M. S. Viðstein: »Smásögur úr Sundalagnum«

Útgevari Dagprent, Tórshavn 1970

Høvundurin byrjar bók sína við frásøgnini: Sundalagið. Her er so undanbart, at her er gott at vera, altið vakurt og gott. — »Skýldskapur, vinskapur og sannur, føroyskur trúskapur heldur fólkinum saman av Raktanga í Eiðismól, av Kjalnesi til Tjørnuvikar — Óðrvisi er, at hava livað sínar bestu barnadagar har, við fjørusand og sund ... hesi barnaárin, tá ið einum uttist, at eiga heima millum gott og trútt fólk í Sundalagnum, kom at verða hin kerasta í livinum. Teir dagar verða óngantið gloymdir.«

Tann síðsta frásøgnin í bókini — Bygðin — hevur undirheitið: Min ævintýrheimur í Sundalagnum. Við hesum, tykist mær, hevur høvundin bæði fremst og aftast í bókini gjørt lesarin staðiliga vart við, hvat hann ætlar við bók síni: at siga frá tí góða, hann nam í Sundalagnum, í tí dæmi hann sá tað, við sínum viðkvæmu barnaeygum.

Við tryggari hond førir hann okkum nú við hesum tólv frásøgnunum gjøgnum Sundalagið og bygðalagnum har. — Heldur seg burturav — eisini á ferð við »Brúsa« er nærur alt sett við barnaeygum úr Sundalagnum, hóast hann ferðast so víða sum millum »Steinir« og Rotterdam.

Í frásøgnini: Óvitin fáa vit undirstøðuna fyri ferðini til Sundalagið: »Í stórbygðini, har sum teir stóru handlarnir eru, og har ið næstan alt kann fást fyri pengar, búðu einj hjún, sum ongur pengar áttu, men bert nakrar dreingir — nakrar óvitar.«

Óvitin fer nú til ferðar. Eftir einum degi kemur hann langt burtur frá stórbygðini, teimum stóru handlunum — og peningaratritinum; tað kennist ikki soleiðis her í smábygðini. Skýldkonan, hann kemur til, hevur bæði hjartarúm og nógvan góðan mat til hansara; hann upplivir bygdasamliv, er líka væl komin í øllum teimum sjei húsunum.

Í frásøgnini: Blíðir barnadagar, upplivir hann árstíðirnar, várið sum kemur, tað spirandi lívið, arbeiðið í bygðini, samanhaldið — her koma øll hvørt øðrum við. Trýtir í einum húsi, kemur eitt annað til hjálpar. Fleiri børn enn hann koma til bygðar at verða eina tíð. Øll bygðin gleðist yvir tey.

Veidimenn. — Her er tað ivar gamli, sum ein sólarmorgun sær síliri springa úti fyri ósanum — ein lystilug sjón. Men veiðihugurin kemur upp í honum, hann flotar båt og fer at fáa sær tilfar til silagorn, setur seg at ryðja. Hetta er stórhendling fyri óvitin, sum setur seg upp yvir gamla, tí teir hava gjørt av, at tá ið gornir eru liðug, skulu teir veida sil báðir í felag. Og tað hendir meir: »Ímeðan Ivar sat og ruddi og frúgvín sat við einum stokkum, so fortaldi hann Sveini frá ymskum, ið taka kundi ein drong á hansara aldri ...« Tá ið gorn-

ini eru liðug, verður óvitin veiðimaður saman við Ivari. Her minnst høvundin eisini aðrar veiðimenn, sum koma til bygðar við nógvum fugli í bátinum, blóðugir um hálsin. Hetta kendist kanska so harðligt dráp í hesum eyma barnasínum.

Drotningin á Heygnum — Eitt stórbart hús verður bygt á Heygnum. Stórmansligt búg, sum rómur gongur av. Alt er satt ævintýrkent: »Her var mangan hugnaligt á vetrarkvöldi í teirri stóru roykstovu, tá ið tveir stórir eldar logaðu undir nátturðapottunum, ið hingu á skeringunum. Umframt hitt bleiktrandi ljósið frá tveimum kolum ... Her sátu húsakall — dreingir við — við arbeiði, meðan vevurin niðri í stovuni gekk uttan stöð, so leingi eygu vóru vakin. Drotningin, Ragnhild er stórbær og háberslig: »Tá ið kamarsdýrnar fóru upp og Ragnhild kom inn í roykstovuna, tagnaði øll skemtan. Hon segði sjáldan eitt einasta orð út um tað, at hon setti onkran í okkurt annað arbeiði ella sendi ein ella annan onkustaðni fyrri seg.«

Súsanna. — Eitt fólkaríkt hús, foreldur og nógv børn. Foreldrin doyggja, øll systkini giftast út — uttan Súsanna; hon er einsamall, giftist ikki, men verður mongum treingandi barni til hjálpar. Her hava vit tað, sum so vanlig er smábygðini fyrri, at fólk ið flytur burtur og hús avoyðast. Eisini stórbýli á Heygnum lá í toftini.

Ein høvdingi. — Hetta er fyrsti maður í bygðini, ikki bert bóndi á sínum garði; men góðtíkin undangongumaður í øllum í bygðini. Hann vil øllum væl og ger alt væl. Tá ið hann verður bóndi setur hann ting í roykstovu og framleggur sína nýggju garðsskipan. Dastið av tí, hann sær av Knúki er hansara høvdingadømi. Tindurin Knúkur er hansara; har hevur hann sína ævintýrborg: »Og viðhvørt kundi hann siga fyrri seg sjálfan, meðan hann læt eyguni leita allan sjónarringin runt: »Læt teir eiga alla viddina við dolum og votum — lat tað í Guds frið vera teirra. Eg eigi Knúkin, ið verða skal borg min og verja ríki mitt fram við sevarstrond.« ... Jú, hann var ein høvdingi, ið var hátt í metum, so langt sum tað siggjast kundi av Knúki — og longur enn so!«

Sámal og sálmasongurin. — Sámal var úr Norðbygðini; men fekk konu sunnan úr Sundunum og giftist inn har: »Tá ið hann segði síni barndómssmáttu og sínum farvæl, fekk hann eina stóra kingsálmaðing í viðfari heiman ifrá ... Og so fór Sámal heiman, fegnari kanska enn mangur annar, ið fingið hevði gull og góðs í viðfari.« Sámal sang seg gjøgnum lívið, sang úti og inni, sang fyrri konu og børnum — og allari bygðini. Hvarjaførj nakað herði á, sang hann.

Dúvaldur fyrri óhoppunum. —

Hesin eitt sindur misvaksni giftist inn á bygðina við konu úr grannabygðini, byggir rúmlig hús við krambúð, letur seg í langar brókur, letur krambúðardýrnar upp og stendur so har og bíðar eftir at onkur skal koma at keypa; men eingin kemur; hann er óðrvisi enn hini, bygðin vil ikki góðtaka hann. Men konan leggur honum ráð: »At vaksid fólk gongur í longum brókum hvønn yrkadag innan fyrri eina skivu og ikki ger peningsverk, tað er einki uttan tað bara fjas. — Tað hevur óngantið verið hildið at vera nokur skomm, at liva av arbeiði. Og nú ráði eg tær til, min góði maður, at tú heingir tær longu brókurnar frá tær, letur pakkhúsdýrnar aftur í lás og fer til at arbeiða sum hinir mennir ...« Og hetta hevur ivaleyst verið ráðini ið dugdu, tí tá varð hann sum hini, og bygðin læt seg upp fyrri honum.

Drongurin og Ryggja. — Heystið er komið, tað kólnar í veðrinum og óvitin spyr skýldkonuna um kúgvín. Ryggja verður ikki skjótt bundin inn — og um hann kann sleppa at leiða hana heim. — »Ja, lukka,« sigur ommusysturin, »men hesaferð verður hon sett inn fyrri seinastu ferð.« Og nú fáa vit at vita, drongurin, skýldkonan og Ryggja skulu øll trý flyta til stórbygðina, siga farvæl til ævintýrheimin í Sundalagnum.

Óli siglir við »Brúsa«. — Elsti beiggin er farin til skips — Óli siglir við »Brúsa.« hava tey yngstu systkini, at leggja sær til menni. Óli hevur lóvað at keypa teimum tunganest úr úr Hálendi, tá ið hann kemur aftur av skipi um heystið. Hóast tað verður sagt væl og virðiliga frá tungum og hendinum umboði í »Brúsa«, so er tað tó, sum skipið verður fjarstýrt

av barnaeygum í Sundalagnum, sum siggja alla hesa ferðina í ævintýrdámi.

Bygðin. — Her fáa vit at vita nærri um sjei bygðina, um hvør ið bygdi tey sjei húsin í »óvitans ævintýrtíð.«

Væl er sagt frá tí, óvitin hevur sokið í seg í Sundalagnum — ið boga og haga, við strondina, í bygðararbeiðinum tær skiftandi árstíðirnar; innanveggja meðan grúgveldurin brann, kolan brann undir bitanum og tann gamli søgusigarin sat og segði frá á stabbanum. — Ótrúliga væl og trúfast hevur »óvitin« goymt hesi barnaminni, so hann nú á eldri árum kann siga okkum frá øllum.

Bókin er vøkur á at lita, perman og myndirnar inni í bókini eru listarliga hepnar og hugnaligar.

Heðin Brú.

Úr býráðnum ...

(Framhald frá 1. síðu)
Petersen, Kjartan Lamhauge Kristiansen, Kristoffer Thomasen, Zacharias Wang og Niclas Johan á Dunga.

Nevndin innstilladi teir 5 fyrstu, hin 6. leyk ikki treytirnar í lýsingini. 3 atkvøðugreiðslur fóru fram.

Við 1. atkv.: Kr. Thomassen 1, Kári Petersen 1, Kjartan Kristiansen 3, Erlendur Patursson 4, Z. Wang 1.

Við 2. atkv.: Kári Petersen 1, Z. Wang 2, Kjartan Kristiansen 4, E. Patursson 3.

So varð bundið val millum Kjartan L. Kristiansen og Erlend Patursson og úrslitið varð 3 atkvøður til Erlend Patursson, 6 til Kj. Kristiansen, 1 seðil blankur, sostatt er Kjartan Lamhauge Kristiansen settur í

starvið sum skrivari. Hann hevur studentsprógv 1959, handilsskúlaprógv 1960, civilökonomprógv 1965 í Bergen, starvast frá 1966 í direktions og økonomiska sekretariatinum hjá As. Alborg Portland Cement Fabrik.

Frá teknisku nevnd

a) Umsókn frá Jógvan Hamildsen viðv. eykagjaldi fyri tóman av septictangum. Nevndin samdi um at samtykkja, at lata eykagjald kr. 50 fyrri hvønn lítlan tanga og kr. 100 fyrri hvønn stóran tanga. Samstundis verður gjaldið fyrri teir stóru tangarnar at seta upp í kr. 250 fyrri hvønn. Nevndartilmælið samtykt.

b) Brev frá Leivi Lützen og Demmus Hentze viðv. keyp av øki burtur av matr. nr. 1035a hjá Jógvan Mittun. Samtykt at keypa nevnda øki umleið 530 m² fyrri 18 kr. pr. m kv. Samstundis sokir Mittun sum eina treyt fyrri soluna um byggiloyvi til einj hús á stykkinum, ið eftir er. Mælið beint í býarplansnevndina.

c) Fyrirspurniagur frá kenslumálaráðnum viðv. kálki í drekki vatninum. Heittvatnsrørini á lærarskúlanum eru longu tær, og teir, ið hava havt hetta arbeiði í hondum siga, at onki kálk er í vatninum frá Havnadali. Samtykt at svara, at kálk er í vatninum.

d) Umsókn frá pf. Shell um loyvi at seta upp bensin og oljupumpu við bilverkstaðið við Oyggjarvegin. Játtað, treytað av at avvarðandi myndugleikar geva loyvi.

e) Umsókn frá Mads Berg Petersen um góðkennan av útstykkjarplanum yvir ogn hans-

ara matr. nr. 990 og 1003. Góðkendur við vanligum treytum.

f) Mál viðv. setan av formanni í grótbroti kommunnar. 6 umsóknir vóru innkomnar, og nevndin innstilladi hesar í bókstavaroð:

Sverri Trond Hansen, Andrew Isheim, Gorm Justinussen.

Tvær atkvøðugreiðslur fóru fram

Hin fyrri: Sverri Tr. Hansen 5 atkv., Andrew Isheim 2, Gorm Justinussen 3.

Við tað seinna: Sverri Tr. Hansen 6, Andrew Isheim 1, og Gorm Justinussen 3.

Hin nýggi formaðurin varð so Sverri Trond Hansen.

Frá býarplansnevndini

a) Umsókn frá Paula Dam um byggiloyvi. Tikið av skránni.

Nakað nýtt komið inn í málið.

b) Umsókn frá Ferdinandi Rubeksen um byggiloyvi á leigu trøðni. Nevndin mælir til, at Rubeksen fær 3 grundstykkir sb. býarplanin tá ognar móti hann letur frá sær restina av trøðni, men byggiloyvi kann bert verða givið á einum stykki so lengi veg-, vatn- og kloakke-spurningurin ikki er loystur.

c) Umsókn frá Sofus Jacobsen um byggiloyvi á matr. nr. 718e. Samtykt, treytað av at kloakke-spurningurin verður loystur.

Tey 3 næstu tilmælini vóru umsóknir um byggiloyvi. Øll vóruð beind aftur í nevndina.

d) Martin Kúrberg, e) Oluf Hansen, f) Herluf Johansen.

g) Umsókn frá Matkulstovuni fyrri Thomas Hans Rubeksen um sundurbýti av matr. nr. 877. Samtykt at geva umsóknini viðmæli.

h) Umsókn frá Hanus Højgaard um byggiloyvi á matr. nr. 661a. Játtað við vanligum treytum.

i) Umsókn frá Vilhelm M. Johannesen um byggiloyvi á matr. nr. 683 ae. Játtað.

j) Umsókn frá pf. Marr & Co. um byggiloyvi á 620x. Játtað.

4) Brev frá Havnar Handverksmeistarafelag við avskrift av brævi teirra til Tekniska skúlan Felagið hevur í stýrinum 5 limir av 9, og siga hesir seg frá.

Fundur fyrri læstum hurðum.

j. h.

ARBÆIÐJÓL
STOYPIGÓÐS
TIMBUR
BYGGITILFAR
Teléfono: 5148 - 5265
Telgr.: Kjelbro, Klakksvík
Telex 20
KLAKKSVÍKAR
TIMBURHANDIL
P. J. F. KJØLBRO

Framsýning

Framsýning av hondarbeiði og veving verður í skúlanum í Jóannes Paturssonargøtu sunnudagin 12. apríl frá kl. 14-19.

HAVNAR KVØLDSKÚLI